

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
DROHOBYCH IVAN FRANKO STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY
YOUNG SCIENTISTS COUNCIL

ISSN 2308-4855 (Print)
ISSN 2308-4863 (Online)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГУМАНІТАРНИХ НАУК:

**Міжвузівський збірник наукових праць молодих
вчених Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка**

HUMANITIES SCIENCE CURRENT ISSUES:

**Interuniversity collection of Drohobych
Ivan Franko State Pedagogical University
Young Scientists Research Papers**

ВИПУСК 63. ТОМ 1
ISSUE 63. VOLUME 1

Видавничий дім
«Гельветика»
2023

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол № 8 від 29.06.2023 р.)*

Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники М. Пантюк, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомя]. – Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2023. – Вип. 63. Том 1. – 344 с.

Видання розраховане на тих, хто цікавиться питаннями розвитку педагогіки вищої школи, а також філології, мистецтвознавства, історії.

Редакційна колегія:

Пантюк М.П. – головний редактор, доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Душний А.І.** – співредактор, кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Ільницький В.І.** – співредактор, доктор історичних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Дмитрів І.І.** – відповідальний секретар, кандидат філологічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Андрєєв В.М.** – доктор історичних наук, професор (Київський університет імені Бориса Грінченка); **Батюк Т.В.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Баукова А.Ю.** – кандидат історичних наук, доцент (Львівський національний університет імені Івана Франка); **Бермес І.Л.** – доктор мистецтвознавства, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Гриценко Г.З.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Галів М.Д.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Галик В.М.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Гжесяк Ян** – доктор габлітований, надзвичайний професор кафедри (Державна вища професійна школа); **Дутчак В.Г.** – доктор мистецтвознавства, професор (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Засць В.М.** – кандидат мистецтвознавства, доцент (Національна музична академія України імені Петра Чайковського); **Зимомя І.М.** – доктор філологічних наук, професор (Ужгородський національний університет); **Іванишин П.В.** – доктор філологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Корсак Р.В.** – доктор історичних наук, професор (Ужгородський національний університет); **Кравчик М.О.** – кандидат філософських наук, доцент (Міжнародний гуманітарний університет); **Лазурко І.М.** – доктор історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (м. Дрогобич, Україна); **Маршалек-Кова Джоанна** – доктор наук, доцент (Університет Миколая Коперника в Торуні, Торунь, Польща); **Масненко В.В.** – доктор історичних наук, професор (Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького); **Мафтин Н.В.** – доктор філологічних наук, професор (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Мацьків П.В.** – доктор філологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Медвідь О.В.** – кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України та правознавства, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка (м. Дрогобич, Україна); **Невмержицька О.В.** – доктор педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Оршанський Л.В.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пагута М.В.** – кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пантюк Т.І.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Петречко О.М.** – доктор історичних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Печарський А.Я.** – доктор філологічних наук, професор (Львівський національний університет імені Івана Франка); **Попп Р.П.** – кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України та правознавства, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка (м. Дрогобич, Україна); **Синкевич Н.Т.** – кандидат мистецтвознавства, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Ситник О.М.** – доктор історичних наук, професор (Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького); **Сташевська І.О.** – доктор педагогічних наук, професор (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України; **Сташевський А.Я.** – доктор мистецтвознавства, професор (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України; **Стецик Ю.О.** – доктор історичних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Стреначікова Марія** – доктор наук (дос. ССс., PhD.), (Академія мистецтв у Банській Бистриці); **Тельвак В.П.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Устименко-Косоріч О.А.** – кандидат мистецтвознавства, доктор педагогічних наук, професор (Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка); **Футала В.П.** – доктор історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (м. Дрогобич, Україна); **Чик Д.Ч.** – доктор філологічних наук, доцент (Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка); **Яворська Г.Х.** – доктор педагогічних наук, професор (Міжнародний гуманітарний університет); **Янишин Б.М.** – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник (Інститут історії України НАН України); **Яремчук В.П.** – доктор історичних наук, професор (Національний університет «Острозька академія»).

Збірник індексується в міжнародній базі даних Index Copernicus International.

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 6143 від 28.12.2019 р. (додаток 4) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі педагогічних наук (011 – Освітні, педагогічні науки, 012 – Дошкільна освіта, 013 – Початкова освіта, 014 – Середня освіта (за предметними спеціалізаціями), 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями), 016 – Спеціальна освіта).

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 409 від 17.03.2020 р. (додаток 1) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі філологічних наук (035 – Філологія) та у галузі культури і мистецтва (022 – Дизайн, 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація, 024 – Хореографія, 025 – Музичне мистецтво, 026 – Сценічне мистецтво, 027 – Музезнавство, пам'яткознавство, 028 – Менеджмент соціокультурної діяльності).

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 1290 від 30.11.2021 р. (додаток 3) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі історичних наук (032 – Історія та археологія).

Свідцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» Серія КВ № 19906-9706Р від 14.05.2013 р.

Усі електронні версії статей збірника оприлюднюються на офіційному сайті видання www.aphn-journal.in.ua

Редакційна колегія не обов'язково поділяє позицію, висловлену авторами у статтях, та не несе відповідальності за достовірність наведених даних та посилань.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Засновник і видавець – Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, співзасновники Ільницький В.І., Душний А.І., Зимомя І.М.
Адреса редакції: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, обл. Львівська, 82100, тел.: (03244) 1-04-74, факс: (03244) 3-81-11, e-mail: info@aphn-journal.in.ua

© Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2023
© Пантюк М.П., Душний А.І., Зимомя І.М., 2023

Recommended for publication
by Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Academic Council
(protocol No 8 from 29.06.2023)

Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers / [editors-compilers M. Pantyuk, A. Dushnyi, V. Ilnytskyi, I. Zymomrya]. – Drohobych : Publishing House „Helvetica”, 2023. – Issue 63. Volume 1. – 344 p.

The journal is intended for all interested in high school pedagogy, philology, art, and history.

Editorial board:

M. Pantyuk – Editor-in-Chief, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice-Rector for Scientific Work (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical); **A. Dushnyi** – Co-Editor, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Ilnytskyi** – Doctor of History, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **I. Dmytriv** – Corresponding Secretary, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Andriev** – Doctor of History, Professor (Kyiv Grinchenko University); **T. Batiuk** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **A. Baukova** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Lviv National University); **I. Bermes** – Doctor of Arts, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **H. Hrytsenko** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Ivan Franko State Pedagogical University); **M. Haliv** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Halyk** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **J. Gzhesiak** – Dr. Gab., Associate Professor (Konin Higher Secondary School of Education); **V. Dutchak** – Doctor of Arts, Professor (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **V. Zaiets** – Candidate of Art Studies, Associate Professor (National Music Academy of Ukraine named after Peter Tchaikovsky); **I. Zymomria** – Doctor of Philology, Professor (Uzhgorod National University); **P. Ivanyshyn** – Doctor of Philology, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **R. Korsak** – Doctor of Historical Sciences, Professor (Uzhhorod National University); **M. Kravchyk** – Ph.D. in Philosophy, Associate Professor (International Humanitarian University); **L. Lazurko** – Doctor of History, Professor; **Marszalek-Kawa Joanna** – Doctor of Science, Associate Professor (Nicolaus Copernicus University in Torun, Torun, Poland); **V. Masnenko** – Doctor of History, Professor (Bogdan Khmelnytsky Cherkasy National University); **N. Maftyn** – Doctor of Philology, Professor (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **P. Matskiv** – Doctor of Philology, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Medvid** – Ph.D. in History, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Nevmerzhyska** – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor (General Pedagogy and Preschool Education of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **L. Orshanskyi** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Ivan Franko State Drohobych Pedagogical University); **M. Pahuta** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko State Pedagogical University); **T. Pantiuk** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Petrechko** – Doctor of History, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **A. Pecharskyi** – Doctor of Philological Sciences, Professor (Lviv National University); **R. Popp** – Ph.D. in History, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **N. Synkevych** – Candidate of Arts, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Sytnyk** – Doctor of Historical Sciences, Professor (Bohdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University); **I. Stashevska** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Academic Affairs of Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine; **A. Stashevskyi** – Doctor of Arts, Professor (Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine; **Y. Stetsyk** – Doctor of History, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **M. Strenachikova** – Doctor of Science (Doc. CSc., PhD.), (Academy of Arts in Banska Bystrica); **V. Telvak** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Futala** – Doctor of History, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Ustymenko-Kosorich** – Candidate of Art History, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko); **D. Chyk** – Doctor of Philology, Associate Professor (Taras Shevchenko Kremenets Regional Humanities and Pedagogical Academy); **H. Yavorska** – Doctor of Education, Professor (International Humanitarian University); **B. Yanyshyn** – Candidate of Historical Sciences, Senior Research Associate (Institute of History of Ukraine of the NAS of Ukraine); **V. Yaremchuk** – Doctor of History, Professor (Ostroh Academy National University).

The collection is included in such international databases as Index Copernicus International.

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 28.12.2019 No 6143 (annex 4), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on pedagogical sciences (011 – Educational, pedagogical sciences, 012 – Pre-school education, 013 – Primary education, 014 – Secondary education (subject specialization), 015 – Professional education (in the field of specializations), 016 – Special education).

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 17.03.2020 № 409 (annex 1), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on philological sciences (035 – Philology) and culture and arts (022 – Design, 023 – Fine arts, decorative arts, restoration, 024 – Choreography, 025 – Musical arts, 026 – Performing art, 027 – Museum and monument studies, 028 – Management of socio-cultural activities).

Based on the Order of Ministry of Education and Science of Ukraine No 1290 dated 30.11.2021 (annex 3), the journal is included in the List of professional editions of Ukraine (category “B”) in the area of of Historical Sciences (032 - History and Archeology).

Print media registration certificate «Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers» series KV № 19906-9706P dd. 14.05.2013.

All electronic versions of articles in the collection are available on the official website edition
www.aphn-journal.in.ua

Editorial board do not necessarily reflect the position expressed by the authors of articles,
and is not responsible for the accuracy of these data and references.

The articles were checked for plagiarism using the software StrikePlagiarism.com developed by the Polish company Plagiat.pl.

Founder and Publisher – Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University,
co-founders V. Ilnytskyi, A. Dushnyi, I. Zymomrya.

Editorial address: Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Ivana Franka str., 24, Drohobych, Lviv region,
82100. tel.: (03244) 1-04-74, fax: (03244) 3-81-11, e-mail: info@aphn-journal.in.ua

© Drohobych State Ivan Franko
Pedagogical University, 2023
© M. Pantyuk, A. Dushnyi, I. Zymomrya, 2023

УДК 378.14

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/63-1-41>**Ніколь ДМІТРІЄВА,***orcid.org/0000-0001-6492-3371**аспірант кафедри освітології та психолого-педагогічних наук
Київського університету імені Бориса Грінченка
(Київ, Україна) nikolestern@ukr.net***Людмила ХОРУЖА,***orcid.org/0000-0003-4405-4847**доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри освітології та психолого-педагогічних наук
Київського університету імені Бориса Грінченка
(Київ, Україна) ll.khoruzha@kubg.edu.ua*

НАУКОВО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ЗОРІЄНТОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

У статті висвітлено науково-методологічні підходи до формування інноваційно-зорієнтованої особистості майбутнього вчителя фізичної культури в рамках освітнього процесу з метою осмислення феномену формування інноваційно-зорієнтованої особистості майбутніх вчителів фізичної культури. Інноваційно-зорієнтовану особистість майбутнього вчителя фізичної культури, що розглядається нами, ми висловили у вигляді феномену інноваційності, що передбачає не тільки отримання в ході продуктивної педагогічної діяльності в науково-освітньому середовищі закладу вищої освіти науково-практичного результату – кінцевого інноваційного освітнього продукту, що володіє новими якостями, а й здатність його до масового поширення та використання в освітній практиці. Розглянуто інноваційно-зорієнтовану особистість майбутнього вчителя фізичної культури як сукупність особистісних властивостей, якостей та здібностей, що забезпечують її психологічну готовність генерувати нові форми діяльності зі створення, освоєння та поширення інноваційних освітніх продуктів, а також саморозвиток та особистісне зростання як стратегічний фактор продуктивної педагогічної діяльності. Надані характеристики науково-методологічних підходів, які забезпечують формування інноваційно-зорієнтованої особистості майбутнього вчителя фізичної культури, відповідно до наведеного тлумачення даного поняття. У структурі професійно-педагогічної діяльності вчителя фізичної культури, який задає вектор розвитку, феномен інноваційності виражається через оптимальну відповідність власне-педагогічної, науково-педагогічної та науково-дослідної діяльності. Сукупність підходів до досліджуваної проблеми свідчить, основу процесу педагогічної освіти покладено теорію та методологію діяльності як системи процедурних правил, принципів та прийомів, які складають зміст людської діяльності, її стратегію і тактику. Методологія діяльності передбачає застосування системного, особистісного, діяльнісного, компетентнісного та інноваційного підходів. Дана методологія дозволяє побудувати процес взаємодії особистості з реальними професійно-трудохими умовами та ресурсами.

Ключові слова: педагогічна освіта, фізичне виховання, особистість, інноваційність, інновацієне спрямування, професійна підготовка.

Nikol DMITRIIEVA,

orcid.org/0000-0001-6492-3371

*PhD student at the Department of Educology and Psychological
and Pedagogical Sciences*

*Borys Grinchenko Kyiv University
(Kyiv, Ukraine) nikolestern@ukr.net*

Liudmyla KHORUZHA,

orcid.org/0000-0003-4405-4847

*Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Head of the Department of Educology and Psychological and Pedagogical Sciences
Borys Grinchenko Kyiv University
(Kyiv, Ukraine) ll.khoruzha@kubg.edu.ua*

SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL APPROACHES TO THE FORMATION OF THE INNOVATION-ORIENTED PERSONALITY OF THE FUTURE TEACHER OF PHYSICAL EDUCATION

The article highlights scientific and methodological approaches to the formation of an innovation-oriented personality of a future physical education teacher within the educational process in order to understand the phenomenon of formation of an innovation-oriented personality of future physical education teachers. We expressed the innovation-oriented personality of the future teacher of physical education, which is considered by us, in the form of the phenomenon of innovativeness, which involves not only obtaining in the course of productive pedagogical activity in the scientific and educational environment of a higher education institution a scientific and practical result – a final innovative educational product that has new qualities, but also its ability to be widely distributed and used in educational practice. The innovation-oriented personality of the future physical culture teacher is considered as a set of personal properties, qualities and abilities that ensure her psychological readiness to generate new forms of activity for the creation, mastering and distribution of innovative educational products, as well as self-development and personal growth as a strategic factor of productive pedagogical activity. Given the characteristics of scientific and methodological approaches that ensure the formation of an innovation-oriented personality of the future teacher of physical education, according to the given interpretation of this concept. In the structure of professional and pedagogical activity of a physical culture teacher, which sets the development vector, the phenomenon of innovativeness is expressed through the optimal correspondence of actual pedagogical, scientific pedagogical and scientific research activities. The set of approaches to the researched problem shows that the basis of the process of pedagogical education is the theory and methodology of activity as a system of procedural rules, principles and techniques that make up the content of human activity, its strategy and tactics. The activity methodology involves the use of systemic, personal, activity, competence and innovative approaches. This methodology makes it possible to build a process of personal interaction with real professional working conditions and resources.

Key words: *pedagogical education, physical education, personality, innovativeness, innovative orientation, professional training.*

Постановка проблеми. Необхідність дослідження методології інноваційної вищої освіти обумовлена тим, що реформуванням системи освіти. Оновлюються освітні стандарти, вводяться нові стратегії розвитку та вдосконалення професії вчителя. У зв'язку з цим змінюються акценти у процесі навчання, стає важливим не тільки оволодіння знаннями та «твердими» навичками, надзвичайно актуальним є розвиток особистісних якостей та формування актуальних особистісних рис у здобувача вищої освіти (Кремень, 2015). Для реалізації цього завдання стає необхідним готувати фахівця нової епохи, із навичкою бачити та реалізовувати нововведення в професійній діяльності загалом та із сучасними дітьми зокрема. Вчитель фізичної культури має бути відкритою для нових ідей особистістю, постійно вдосконалювати власну професійну майстерність та

бути цілком зосередженим на потребах учнів, при взаємодії із якими провадить професійну діяльність (Денисенко, 2018). Отже, постає завдання формування особистості загалом та інноваційно-зорієнтованої особистості зокрема.

Аналіз досліджень. Аналіз широкого діапазону робіт з різних напрямів професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів фізичної культури дозволяє зробити висновок про те, що її сучасні зміст, структура та організація не відповідають потребам етапу суспільного розвитку, що переживається. В даний час оновлення цільових, змістовних та технологічних складових вищої освіти вчителів фізичної культури пов'язане з переглядом його змісту, форм та методів, вимогами умов безперервної освіти, основна ідея якого – забезпечити цілісність та повноту людського розвитку (Ляшенко & Ляшенко, 2020). Також, результати

наукових досліджень свідчать про те, що практика професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури, що склалася, не формує у майбутнього вчителя системного бачення педагогічної дійсності та здатності приймати рішення на основі її аналізу (Карпюк, 2015). Потрібні нові підходи до організації професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів фізичної культури. Практика педагогічної освіти, що склалася, побудована на принципах поелементного засвоєння соціально-гуманітарних, психолого-педагогічних і спеціальних знань без урахування закономірностей формування суб'єктної педагогічної позиції, не вирішує завдання цілісного засвоєння професійної діяльності вчителя (Howe, 2009; Nan, Borgonovi & Guerriero, 2018). Тому важливо розвивати пошуки такої системи професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури, яка дозволяє готувати кадри з універсальними задатками, зі знаннями та бажаннями саморозвиватися.

Мета статті – висвітлення науково-методологічних підходів до формування інноваційно-зорієнтованої особистості майбутнього вчителя фізичної культури.

Виклад основного матеріалу. Інноваційно-зорієнтовану особистість майбутнього вчителя фізичної культури, що розглядається нами, ми висловили у вигляді феномену інноваційності, що передбачає не тільки отримання в ході продуктивної педагогічної діяльності в науково-освітньому середовищі закладу вищої освіти (далі ЗВО) науково-практичного результату – кінцевого інноваційного освітнього продукту, що володіє новими якостями, а й здатність його до масового поширення та використання в освітній практиці. Ми розглядаємо інноваційно-зорієнтовану особистість майбутнього вчителя фізичної культури як сукупність особистісних властивостей, якостей та здібностей, що забезпечують її психологічну готовність генерувати нові форми діяльності зі створення, освоєння та поширення інноваційних освітніх продуктів, а також саморозвиток та особистісне зростання як стратегічний фактор продуктивної педагогічної діяльності.

Сформованість інноваційно-зорієнтованої особистості майбутнього вчителя фізичної культури є сукупністю особистісних властивостей, якостей і здібностей, що забезпечують її психологічну готовність генерувати нові форми діяльності зі створення, освоєння та поширення інноваційних освітніх продуктів, а також саморозвиток та особистісне зростання як стратегічний фактор продуктивної педагогічної діяльності. Феномен інноваційності виступає як засіб генерування нових

форм діяльності з метою отримання інноваційного освітнього результату, здатного до практичного використання (Dmitriieva, 2022).

Цілісний психолого-педагогічний освітній процес ЗВО ґрунтується на інтеграції освітньої, наукової та інноваційної діяльності, на фундаментальних чи прикладних наукових дослідженнях. Включення майбутніх вчителів фізичної культури у роботу наукових колективів, наукових шкіл, спільне здобуття та впровадження результатів наукових досліджень в освітній процес для здобуття кінцевих інноваційних освітніх продуктів визначає інноваційну зорієнтованість, що формується у процесі педагогічного супроводу. Тому провідним компонентом у процесі формування інноваційно-зорієнтованої особистості майбутнього вчителя фізичної культури виступає його феномен інноваційності, що характеризується ступенем мотивації суб'єкта до інноваційної діяльності в освіті, рівнем розвитку творчих здібностей, свободою вибору, мобілізацією інтелектуальних сил та вольових зусиль. У структурі професійно-педагогічної діяльності вчителя фізичної культури, який задає вектор розвитку, феномен інноваційності виражається через оптимальну відповідність власне-педагогічної, науково-педагогічної та науково-дослідної діяльності.

Охарактеризуємо науково-методологічні підходи до формування інноваційно-зорієнтованої особистості майбутнього вчителя фізичної культури.

Системний підхід у сучасній педагогічній науці виступає методологічним засобом, з допомогою якого досліджуються чи створюються цілісні педагогічні об'єкти, розкривається їх структура, взаємозв'язки елементів, інтегральні якості, закономірності функціонування. В основі системного підходу лежить систематизація як засіб теоретичного синтезу, яка має своєю кінцевою метою об'єднання знань про педагогічні об'єкти в органічне ціле. Цей складний процес дозволяє не тільки визначити системотворчі елементи, сформувати їх ієрархічну структуру, а й спрогнозувати послідовність і рівні пізнавальних і практичних дій з дослідження та перетворення педагогічних об'єктів з метою виховання та навчання. З цього можна припустити, що системний підхід до явищ педагогічної дійсності передбачає певну впорядкованість дій студентів як суб'єктів пізнання та діяльності, що відповідають, з одного боку, логіці життя об'єктів пізнання та перетворення, та механізмів поведінки пізнаючого та чинного суб'єкта, з іншого.

Системний підхід передбачає розгляд особистості вчителя як суб'єкта педагогічної діяльності, як цілісної багаторівневої реальності. Він дозволяє

розглядати особистість вчителя як систему функціонування його професійних якостей та властивостей, актуалізованих станів і одночасно як структуру, ієрархічну схильність його поведінкових, емоційно-чуттєвих та розумових процесів та як єдність її структурних та функціональних компонентів.

Особистісний підхід досліджує процес взаємодії особистості з реальними професійно-трудовами умовами та ресурсами. Такий підхід здійснює практикоорієнтовану тактику майбутньої професійної діяльності. Специфіка особистісного підходу в рамках процесу професійної підготовки забезпечує становлення особистості студента як суб'єкта своєї життєдіяльності та майбутнього професіонала з урахуванням ціннісних орієнтацій, життєвого досвіду, соціально-виховних умов.

Позиція викладача під час реалізації цього підходу передбачає організацію та управління навчально-пізнавальної діяльності учнів. У зв'язку з цим відбувається формування комунікативної, дослідницької, проєктивної видів діяльності через засвоєння нових знань, розвиток сучасних умінь, вироблення власної навчально-мотиваційної потреби. Внаслідок такого перетворення відбувається зміна характерологічних особливостей процесу навчальної взаємодії. Пріоритетним стає напрям суб'єкт-суб'єктного рівноправного навчального співробітництва у навчанні, де реалізується спільна дидактично-організаційна діяльність (Congradty, Vogner, 2020).

Розглядаючи особистісний підхід з позиції студентів ЗВО насамперед необхідно враховувати індивідуально-особистісні особливості та прояви учня, психологічний стан та свободу вибору. У цьому випадку такий підхід має забезпечити безпеку особистості, її самоактуалізацію та особистісне зростання. Крім цього підхід формує активність студентів, готовність до навчально-пізнавальної діяльності, єдність внутрішніх та зовнішніх мотивів та потреб, побудова рівноpartnerських, довірливо-добррозичливих, комфортних, суб'єкт-суб'єктних відносин у навчальній взаємодії.

Основними положеннями особистісного підходу: суб'єкт-суб'єктна позиція взаємовідносин студентів у педагогічному процесі ЗВО; використання сучасних методів активізації процесу навчання з урахуванням загальнодидактичних принципів; реалізація різних видів та засобів проєктувальної діяльності в умовах професійної підготовки студентів ЗВО; створення умов розкриття індивідуально-особистісних особливостей з урахуванням соціально-суб'єктного досвіду діяльності. Такі положення визначають організацію предметно-практичної та професійної діяльності

у певному соціально-корисному та трудовому контексті, який повинен створювати позитивний емоційно-мотиваційний фон.

Особистісний підхід передбачає також гуманістичну, особистісно-орієнтовану спрямованість освітнього процесу: розвиток особистості на основі освоєння універсальних способів діяльності; врахування національних, вікових, фізіологічних, індивідуально-психологічних особливостей студентів; активізація мотиваційно-потребової та навчально-пізнавальної діяльності учнів.

Діяльнісний підхід до проблеми формування людини взагалі і як майбутнього вчителя передбачає дослідження суб'єкта у відношенні з об'єктом діяльності. Для педагогіки та педагогічної практики розгляд відносин двох сторін діяльності має особливе значення.

Людина як суб'єкт пізнання виступає вдруге, первинно він суб'єкт дії, практичної діяльності. За даною концепцією суб'єкт є єдністю волі, почуттів та пізнання (Rosar & Weidlich, 2022). Такий підхід для нас близький, бо в ньому ясно видно концепцію цілісної людини, про що ми вже говорили.

Найважливішими характеристиками суб'єкта виступають здібності до мобілізації своїх сил і поєднання своєї діяльності з діяльністю інших людей. Суб'єкт здатний узгодити систему своїх особистісних якостей та психічних процесів – волі, почуттів та мислення – з системою об'єктивних умов та вимог, що виникають у зв'язку з вирішенням завдань. Таким чином, позицію суб'єкта можна розглядати як прояв різнопланових та різних за інтенсивністю видів діяльності відповідно до здібностей, станів, ставлень суб'єкта до завдання, з одного боку, його стратегією та тактикою – з іншого, об'єктивною динамікою діяльності – з третьою. На наш погляд, дана характеристика суб'єкта діяльності має принципове значення у визначенні образу вчителя фізичної культури та його професійної діяльності, оскільки співвідношення структури діяльності із складовими структури людини та її сутнісними ознаками є для нас визначальною стратегією дослідження.

Компетентнісний підхід затверджує роль компетентностей як найважливіших показників професіоналізму. При формуванні професіоналізму майбутніх фахівців з фізичної культури та спорту, у контексті компетентнісного підходу, необхідне включення до освітнього процесу аналога майбутньої професійної праці, представленого різними формами професійної діяльності (Іваній, 2013).

Професійна компетентність вчителя фізичної культури є сукупністю інтегруючих фундаментальних знань, узагальнених умінь, здібностей

і професійно значущих особистісних якостей людини, необхідних у фізкультурно-спортивній діяльності, що відображають рівень професійності виконувати професійні функції та досягати високих результатів. Зміст професійної компетентності вчителя фізичної культури розкривається через відповідні компетенції, які є необхідними для успішної професійної діяльності, такі як особистісна, когнітивна, діяльнісно-результативна та рефлексивна компетенції.

У процесі професійної підготовки вирішуються теоретико-методичні та практичні питання формування професійних знань, навичок та умінь вчителя фізичної культури та зокрема: відбувається конкретизація в рамках кожної дисципліни низки тем та питань відповідно до виду формованої компетенції; створюються умови для усвідомлення студентами особливостей майбутньої професійної діяльності; акцентується увага на розвитку особистісних якостей, необхідних для успішного оволодіння майбутньої професією; визначається рівень розвитку професійно важливих якостей студентів для побудови індивідуальних освітніх траєкторій та ін. Контекстне навчання відображає тенденцію поєднання навчання з майбутньою професійною діяльністю, інтеграцію навчання, науки та виробництва. Основною одиницею роботи викладачів та студентів стає тут не обсяг інформації, а ситуація у її предметній та соціальній визначеності; діяльність учнів набуває рис, у яких проявляються особливості навчальної та майбутньої професійної діяльності. Вона претендує стати узагальнюючою теоретичною платформою різних, раніше розрізнених методик активізації навчання студентів шляхом їхнього наближення до майбутньої професійної діяльності студента. Побудова навчального процесу на базі технології контекстного навчання дозволяє максимально наблизити зміст та процес навчальної діяльності студентів до їхньої майбутньої професії.

Інноваційний підхід у нашому дослідженні застосовано як різновид системного підходу – інноваційний підхід, заснований на організації навчально-виховного процесу та професійної підготовки в аспекті креативної та інноваційної педагогіки, в контексті здатності застосування до освітньо-виховного процесу інноваційних технологій, що надають можливість швидко реагувати

на зміни, що диктуються зовнішньою середовищем та часом. А саме запровадження нововведень, нових технологічних рішень, сучасних методик, що задовольняють потреби сучасної молоді, сучасних фізкультурно-оздоровчих технологій для збільшення мотиваційно-ціннісного ставлення до фізкультурної діяльності. Запорука ефективного формування інноваційно-зорієнтованої особистості майбутнього вчителя фізичної культури особистості, що воно має йти не лише спільно з наростаючим науково-технічним прогресом у всіх сферах життєдіяльності людини, а й мати можливість випередити його.

В аспекті креативності та творчості даний підхід взаємозумовлений реалізацією ідей креативної педагогіки як науки творчого навчання, цільова установка якої полягає в тому, щоб перетворити навчальний заклад у творчий процес (Rosar & Weidlich, 2022). Креативна педагогічна технологія навчання з позиції філософсько-методологічної основи креативної дидактики орієнтує систему професійної освіти на інноваційний підхід до навчання. Даний підхід у контексті інформаційної складової полягає в тому, що при вивченні будь-якого об'єкта, процесу чи явища в природі та суспільстві в першу чергу виявляються та аналізуються найбільш характерні для них інформаційні аспекти, які істотно визначають їх стан та розвиток.

Висновки. Таким чином, надані характеристики науково-методологічних підходів, які забезпечують формування інноваційно-зорієнтованої особистості майбутнього вчителя фізичної культури, відповідно до наведеного тлумачення даного поняття. Сукупність підходів до досліджуваної проблеми свідчить, основу процесу педагогічної освіти покладено теорію та методологію діяльності як системи процедурних правил, принципів та прийомів, які складають зміст людської діяльності, її стратегію і тактику. Методологія діяльності передбачає застосування системного, особистісного, діяльнісного, компетентнісного та інноваційного підходів.

Перспективою подальших досліджень є розкриття потенціалу інших науково-методологічних підходів в рамках освітнього процесу з метою осмислення феномену формування інноваційно-зорієнтованої особистості майбутніх учителів фізичної культури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Денисенко Н. Г. Дуальна форма здобуття освіти як інструмент формування мобільних учителів фізичної культури для потреб Нової української школи. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. Київ, 2018. Вип. 3К(97)18. С. 174–178.

2. Іваній І. Компетентнісний підхід до професійної підготовки вчителя фізичної культури. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві* : збірник наукових праць. 2013. № 1 (21). С. 42–46.

3. Карпюк Р. П. Концептуальні засади сучасної парадигми якості вищої фізкультурної освіти. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): зб. наук. пр.* Київ, 2015. № 3 (2). С. 153–156.

4. Кремень В. Г. Проблеми якості української освіти в контексті сучасних цивілізаційних змін. *Український педагогічний журнал*. 2015. № 1. С. 8–15.

5. Ляшенко К. І., Ляшенко В. В. *Розвиток духовних цінностей вчителя фізичної культури засобами інноваційної діяльності*. Взаємодія духовного й фізичного виховання в становленні гармонійно розвиненої особистості : зб. статей за матер. VII Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. (Слов'янськ Краматорськ, Україна, 18-19 березня 2020 р.) ; гол. ред. В. М. Пристинський. Слов'янськ, 2020. С. 89–94.

6. Conradt, C., Bogner, F.X. STEAM teaching professional development works: effects on students' creativity and motivation. *Smart Learn. Environ.* 2020. 7, 26. <https://doi.org/10.1186/s40561-020-00132-9>.

7. Dmitriieva N. S. Ways of organizing the process of forming the innovation-oriented personality of the future teacher of physical culture. *Innovative Pedagogy*. 2022. 52. 2. P. 103-106. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2022/52.1.19>.

8. Han S. W., Borgonovi F., Guerriero S. What motivates high school students to want to be teachers? The role of salary, working conditions, and societal evaluations about occupations in a comparative perspective. *American Educational Research Journal*. 2018. 55(1). P. 3–39.

9. Howe, C. Collaborative group work in middle childhood: Joint construction, unresolved contradiction and the growth of knowledge. *Human Development*. 2009. 52, 215–239. <https://doi.org/10.1159/000215072>.

10. Rosar M., Weidlich J. Creative students in self-paced online learning environments: an experimental exploration of the interaction of visual design and creativity. *Research and Practice in Technology Enhanced Learning*. 2022. 17. 8. <https://doi.org/10.1186/s41039-022-00183-1>.

REFERENCES

1. Denysenko N. H. (2018) Dualna forma zdobuttia osvity yak instrument formuvannia mobilnykh uchyteliv fizychnoi kultury dlia potreb Novoi ukrainskoi shkoly. [Dual form of education as a tool for the formation of mobile teachers of physical culture for the needs of the New Ukrainian School] *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Seriiia 15. Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport)*, Kyiv, ZK(97)18, 174–178. [in Ukrainian].

2. Ivaniy I. (2013) Kompetentnisnyi pidkhdid do profesiinoi pidhotovky vchytelia fizychnoi kultury. [Competency approach to the professional training of a physical culture teacher] *Fizychno vykhovannia, sport i kultura zdorov'ia u suchasnomu susplstvi* : zbirnyk naukovykh prats, № 1 (21), 42–46. [in Ukrainian].

3. Karpiuk R. P. (2015) Kontseptualni zasady suchasnoi paradyhmy yakosti vyshchoi fizkulturnoi osvity. [Conceptual foundations of the modern quality paradigm of higher physical education] *Naukovyi chasopys NPU im. M. P. Drahomanova. Seriiia 15. Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury (fizychna kultura i sport): zb. nauk. pr.* Kyiv, № 3 (2), 153–156. [in Ukrainian].

4. Kremen V. H. (2015) Problemy yakosti ukrainskoi osvity v konteksti suchasnykh tsyvilizatsiinykh zmin. [Problems of the quality of Ukrainian education in the context of modern civilizational changes] *Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal*, № 1, 8–15. [in Ukrainian].

5. Liashenko K. I., Liashenko V. V. (2020) Rozvytok dukhovnykh tsinnosti vchytelia fizychnoi kultury zasobamy innovatsiinoi diialnosti. [Development of spiritual values of the physical culture teacher by means of innovative activity] *Vzaiemodiia dukhovnoho y fizychno vykhovannia v stanovleni harmoniino rozvynenoi osobystosti* : zb. statei za mater. – The interaction of spiritual and physical education in the formation of a harmoniously developed personality: coll. of articles per mother. VII Mizhnar. nauk.-prakt. onlain-konf. (Slov'iansk Kramatorsk, Ukraina, 18-19 bereznia 2020 r.); hol. red. V. M. Prystynskyi. Slov'iansk, 89–94. [in Ukrainian].

6. Conradt C., Bogner F.X. (2020) STEAM teaching professional development works: effects on students' creativity and motivation. *Smart Learn. Environ.* 7, 26. <https://doi.org/10.1186/s40561-020-00132-9>.

7. Dmitriieva N. S. (2022) Ways of organizing the process of forming the innovation-oriented personality of the future teacher of physical culture. *Innovative Pedagogy*, 52, 2, 103-106. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2022/52.1.19>.

8. Han S. W., Borgonovi F., Guerriero S. (2018) What motivates high school students to want to be teachers? The role of salary, working conditions, and societal evaluations about occupations in a comparative perspective. *American Educational Research Journal*, 55(1), 3–39.

9. Howe C. (2009) Collaborative group work in middle childhood: Joint construction, unresolved contradiction and the growth of knowledge. *Human Development*, 52, 215–239. <https://doi.org/10.1159/000215072>.

10. Rosar M., Weidlich J. (2022) Creative students in self-paced online learning environments: an experimental exploration of the interaction of visual design and creativity. *Research and Practice in Technology Enhanced Learning*, 17, 8. <https://doi.org/10.1186/s41039-022-00183-1>.

.....

ПЕДАГОГІКА

Марина БІЛЕЦЬКА, Тетяна ПІДВАРКО ПРОФЕСІЙНИЙ САМОРОЗВИТОК МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	221
Дмитро БОКЛАХ РОЛЬ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ІНШОМОВНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ.....	226
Tetiana GONCHARENKO, Yanina PODOLSKA DEVELOPING SOFT SKILLS WITHIN ESP COURSE DESIGNED FOR FUTURE IT ENGINEERS.....	230
Петро ГОРОХІВСЬКИЙ КОНЦЕПЦІЯ «РУССКОГО МІРА» І ВИВЧЕННЯ ЦЬОГО ПОНЯТТЯ НА УРОКАХ ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ.....	237
Вікторія ГРИГОРЕНКО ІНТЕГРАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ В КУРСІ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	245
Elmira HUSEYNOVA ENGLISH LANGUAGE TEACHING METHODS IN AZERBAIJAN.....	251
Ірина ДИМОВА СУЧАСНІ ВИКЛИКИ І ТЕНДЕНЦІЇ В РОБОТІ ВИКЛАДАЧА ЗВО ТА РОЗВИТОК ЙОГО ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ.....	260
Ніколь ДМІТРІЄВА, Людмила ХОРУЖА НАУКОВО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНО-ЗОРІЄНТОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ.....	268
Тетяна ЖИТОМИРСЬКА ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ: ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ.....	274
Ольга ЖУЛАВСЬКА, Аліна САВЧУК, Єлизавета СТРЕЛЬНІКОВА КАЗКИ ЯК ЗАСІБ НАВЧАННЯ ПРОДУКТИВНИХ ВИДІВ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ.....	278
Алла ЗАЛІЗНЯК ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В ДОШКІЛЬНИКІВ У ПОЛКУЛЬТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	285
Микола ЗИМОМРЯ, Марія ЯКУБОВСЬКА, Мирослава ЗИМОМРЯ ВИХОВАННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ У ДОБУ ВИКЛИКІВ: КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ.....	290
Наталія ГЛІНЦЬКА ВИКОРИСТАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ФОЛЬКЛОРУ У ФОРТЕПІАННІЙ ТВОРЧОСТІ КОМПОЗИТОРІВ.....	297
Олена ІОНОВА, Світлана ЛУПАРЕНКО БЕЗПЕРЕРВНА ОСВІТА ЯК ІНТЕГРАЦІЯ ФОРМАЛЬНОГО ТА НЕФОРМАЛЬНОГО ВИДІВ ОСВІТИ: СВІТОВИЙ ДОСВІД.....	302
Марина КОМІНА ОСОБЛИВОСТІ ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК В УСНОМУ МОВЛЕННІ КИТАЙСЬКИХ СТУДЕНТІВ: ЕТНОПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ.....	309
Наталія КАЛИТА ПРОБЛЕМА ВИХОВНОГО ІДЕАЛУ У СПАДЩИНІ ВОЛОДИМИРА ЯНІВА.....	314
Lyubov KANISHEVSKA TO THE PROBLEM OF MILITARY PATRIOTIC EDUCATION OF HIGH SCHOOL STUDENTS IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW.....	319